

4. møde i Økologisk juletræsnetværk

Sted: Kr. Såby Forsamlingshus, Midtjylland

Dato: 19.08.2019 kl. 10-13

Deltagere:

Peter Hartvig, Lars Bols, Jørn Bertelsen, Ulrik Bräuner Nielsen, Ulrik Kejser Nyvold, Kristian Troelsen Bodal-Lauridsen, Claus Jerram Christensen, Adam Kofoed Månsson, Bjarke Helms, Johan Wedel Nielsen, Julie Lykke Madsen, Lis Sørensen

Gruppen mødtes i Kr. Såby til formiddagskaffe. Dagens to første indlæg stod **Johan Wedel Larsen**, Grøn Jul og Isefjordens Juletræer, for. Johan er marinbiolog og har 15 års erfaring med salg af juletræer, både økologiske og konventionelle, fra egne studepladser i København. Johan har dyrket konventionelle juletræer i 9 år og økologiske juletræer de seneste 7 år. Johan har i 2018 solgt omkring 6000 økologiske træer af egen økologisk produktion og forventer at sælge ca. 8000 økologiske juletræer i kommende sæson.

Der er mange udfordringer ved **dyrkning af økologiske juletræer**. De største udfordringer ved økologisk dyrkning af juletræer er ifølge Johan ukrudt, gødning og ædelgranlus. Plantning i ukrudtsdug (vævet sort dug gennemtrængelig for vand) giver de første år en god beskyttelse imod ukrudt, men efterhånden vil der lægge sig plantemateriale på dugen, så frøukrudt kan spire og vokse ned gennem dugen. Dermed får man en udfordring, når arealet skal ryddes, da dugen så har et tykt lag rødder og jord, der hænger fast på undersiden af ukrudtsdugen. Hvordan dette skal håndteres, har Johan endnu ikke en løsning på. Får til afgræsning er også en mulighed, men kræver at man er mere fåreavler end juletræsproducent, da får kræver dagligt opsyn, god hegning, opstaldning og fodring om vinteren.

Gødningsnormen til økologiske juletræer er en udfordring, da gødningsnormen er 90 kg N/ha eller 110 kg N/ha for hhv. lerjord og sandjord. I dag er det muligt at bruge konventionel organisk gødning f.eks. Binadan med maksimalt 50 kg udnyttet N/ha. Ifølge Økologisk Landsforening, så skal brugen af konventionel organisk gødning udfases, hvilket vil gøre det særdeles udfordrende at skaffe tilstrækkelig gødning til træerne.

Ædelgranlus må i dag bekæmpes med Sprutzit Neu (mindre anvendelsesgodkendelse til juletræer og pyntegrønt med udløb 31.08.2020), et naturligt pyrethroid, som virker godt, men nedbrydes hurtigt. Midlets kemisk opbygning er meget lig aktivstoffet i nogle almindelige skadedyrsmidler. Det er ifølge Johan ikke holdbart at basere en mangeårig produktion på at et helt nødvendigt bekæmpelsesmiddel kan forsvinde ved et politisk indgreb. Det er derfor nødvendigt at få resistente kloner af nordmannsgran eller dyrke bornmülleriana gran, som er resistent over for ædelgranlus. Bornmülleriana er flot som små træer, men ser en del anderledes ud end nordmannsgran, når den er f.eks. 2 m høj. Traditionelt springer bornmülleriana ud ca. 14 dage tidligere end nordmannsgran, så arten er ikke egnet til lokaliteter med sen forårsfrost.

Rødgran er rigtig god til økologisk dyrkning, men det er meget svært at sælge træerne pga. det hurtige nåletab og de meget stikkende nåle.

Picea meyerii er et godt alternativ til blågran, da den er meget nålefast, har en god form og en meget hurtig vækst. Samtidig sætter den så mange skud i grenkransene, så det er muligt at binde disse op og lave falske grenkranse, der kan dække over den åbne vækst.

Pottedyrkede økologiske juletræer – kan laves på 4-5 år - kunne være et kommende produkt, hvis det dyrkes og håndteres af kunderne, så det kan plantes ud. Her vil det især været vigtigt at træerne dyrkes i pletter med små huller, så der kun kommer små rødder ud gennem potten og at kunderne får en grundig instruktion i hvordan træet skal behandles indendørs, så det rent faktisk kan udplantes og vokse videre.

En god strategi for dyrkning af økologiske juletræer kunne ifølge Johan være:

- Start med en lille plantning, så du kan lave fejl / få erfaringer, uden at blive ruineret
- Plant store 2/2 Bornmülleriana træer
- Plant med GPS
- Sats på rækkegående harvning og senere slåning af græs
- Sørg for at arealet er rent, når kulturen startes op
- Undlad stabklipping, da bundgrene dækker for ukrudt
- Giv 50 kg N/ ha Binadan om foråret
- Brug altid en økologikonsulent til indberetninger – det har enorme konsekvenser hvis man får sat et "flueben" forkert

Salg af økologiske juletræer byder også på særlige udfordringer. Da der er større variation i træerne, er det vigtigt at have kunder til så stor en andel af træerne som muligt. Træer, hvor brugen af tang til topskudsregulering ikke har hæmmet træerne tilstrækkeligt "sprinterere" skal kunne sælges det pågældende år.

Hos Johan findes der kun 2 kvaliteter af træer: salgbare og ikke-salgbare. Kunderne er typisk i så meget op i træernes farve, men de må naturligvis ikke være gule. Hvis en grossist skulle være interesseret i ikke-salgbare træer til en meget lav pris, vil de ikke blive solgt. Hvis sådanne træer kommer på markedet, kan det give forvirring omkring pris og kvalitet på hans træer, og det ønsker han ikke.

Som juletræsproducent og grossist kan man konkurrere på pris, kvalitet og service. Især service er vigtig, hvis man vil forsyne studepladshandlere med juletræer. Studepladshandlere vil typisk have brug for mindre leveringer i mange størrelser og kvaliteter. Skal ens træer omkring en grossist inden de kommer til studepladshandlaren, må man derfor være indstillet på at der er en prisforskel, da grossisten, så overtager arbejdet med den praktiske forsyning til studepladshandlaren.

Julie Lykke Madsen, nyuddannet skov- og landskabsingeniør, præsenterede sin afsluttende opgave om hvordan **økologiske juletræer og fjerkræproduktion** kan drives sammen. Da ukrudtsbekæmpelse og gødning er store udgifter ved dyrkning af økologiske juletræer, har Julie undersøgt om høns eller slagtekyllinger kan kombineres med juletræerne. I et praktisk forsøg blev høns, svarende til 560 høns/ha, lukket ud på et areal med nyplantede juletræer, så hønsenes adfærd kunne studeres. Der blev ikke fundet skader på træerne fra hønsene, men antallet af høns var ikke tilstrækkeligt til at holde ukrudtet nede, især da høns har en tendens til at undgå brændenælder og tidsler. I det økologiske regelsæt er det tilladt med op til 2500 høns/ha, hvilket vil give en bedre effekt på ukrudtet og give mere gødning på arealet. Julies præsentation vil blive lagt på hjemmesiden.

Andre emner efter indlæggene:

- Produktion af egne småplanter. Det er en meget specialiseret produktion, og bliver blot mere kompliceret af de økologiske regler. Hvis man vil forsøge sig, så skal man lave minimum 100.000 planter/år. Måske er det noget, som man skal overlade til planteskoler med speciale i juletræer.
- Hans Peter Ravn, KU, kontaktes for fortælle om lus og lusebekæmpelse. Hans Peter har stor erfaring med skadedyr i skovbrug og juletræer.
- Peter Hartvig, KU, Flakkebjerg, orienterede om, at der indgår nye bio-pesticider i de seneste afprøvninger af midler til bekæmpelse af lus.